

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัว
ตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ

**Factors Affecting the Support Process for Released Prisoner with the Condition
of Probation**

เปรมฤดี เพ็ชรกุล (Premrudee Petgoon)¹

วิเชียร ปรีชาธรรมวงศ์ (Wichien Prechathamwong)²

พงษ์อภินันท์ จันกลิ่น (Pongapinun Chanklin)³

วิวรรณ บรรจงช่วย (Wirawan Banjongchuay)⁴

โชติมา สุรฤทธิธรรม (Chotima Suraritthidham)⁵

^{1,2}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์สาขาบริหารงานยุติธรรมและความปลอดภัย คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Assistant Professor in Program in Justice Administration and Security, Faculty of Social Sciences,
Kasetsart University

³นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการพิเศษ กรมราชทัณฑ์

Vocational Training Technical Officer, Senior Professional Level Department of Corrections

⁴ผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตลาดหลุมแก้ว กรมคุมประพฤติ

Director of Lad Lum Kaew Drug Addicts Rehabilitation Center Department of Probation

⁵ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

Director of Samutprakan Juvenile Training Center, Department of Juvenile Observation and Protection

E-mail: wichien.p@ku.th

Received: 16 May 2022

Revised: 13 October 2022

Accepted: 10 February 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือของกลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2) เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือของกลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตาม

เงื่อนไขการคุมประพฤติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 652 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาพบว่าระดับความสามารถในการทำตามเงื่อนไขเพื่อลบประวัติอาชญากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.69$) และระดับความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.55$) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุขณะได้รับการปล่อยตัว ระยะเวลาการถูกควบคุมตัวในเรือนจำต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติแตกต่างกัน และความสามารถในการทำตามเงื่อนไขเพื่อแลกกับการลบประวัติอาชญากรสามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์ในการคาดคะเนความคิดเห็นของการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขคุมประพฤติ, ลบประวัติอาชญากร, กระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย, การกระทำผิดซ้ำ

Abstract

The objectives of this study were: (1) to compare the attitudes of prisoner release support process with the condition of probation classified by individual factors 2) to identify predictive factors of the aftercare process among released prisoners with the condition of probation. The questionnaire is the instrument for collecting data in survey research for 625 respondents and analyzed through descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation as well as inferential statistics including One-way Analysis of Variance and Simple Linear Regression Analysis at the 0.05 significance level.

This research found that the high level of ability of sample to follow the conditions for deleting the criminal records ($\bar{X} = 4.69$) and the high level of the attitude for the prisoner release support process ($\bar{X} = 4.55$). Hypotheses of research were 1) the different personal factors including age at release from prison and the length of incarceration had different attitudes of the prisoner release support process and 2) ability of sample to follow the conditions for expungement of record is the predictive factors affecting the attitude for prisoner release support process, both hypotheses are a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Released prisoner with the condition of probation, Expungement, Prisoner release support process, Recidivism

บทนำ

แนวความคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญต่อกระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าวิธีการลงโทษเพื่อให้หลายจำขังในอดีต แต่ก็ไม่สามารถยืนยันได้ชัดเจนว่า ผู้ต้องโทษที่ผ่านกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าว เมื่อพ้นโทษออกไปใช้ชีวิตในสังคมปกติแล้วจะสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตภายใต้ขอบเขตของข้อกฎหมายโดยไม่ก่อความเดือดร้อนแก่สังคมอีกได้หรือไม่ หากพิจารณาสถิติอัตราการกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในช่วงปีงบประมาณของกรมราชทัณฑ์ พบว่าอัตราการกระทำผิดซ้ำคงที่อย่างต่อเนื่องในรอบ 7 ปีล่าสุด ตั้งแต่ปี 2556 – 2562 ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในช่วงปีงบประมาณ 2556 - 2562

ปีงบประมาณ ที่ปล่อยตัว	จำนวน ผู้ต้องขังที่ ได้รับการ ปล่อยตัว (คน)	จำนวน ผู้ต้องขังที่ กลับมามากระทำ ผิดซ้ำภายใน 1 ปี	ร้อยละ	จำนวนผู้ต้องขังที่ กลับมามากระทำผิด ซ้ำภายใน 2 ปี	ร้อยละ	จำนวนผู้ต้องขังที่ กลับมามากระทำผิด ซ้ำภายใน 3 ปี	ร้อยละ
2556	79,078	6,166	15.79	10,316	26.42	13,455	34.46
2557	109,840	10,655	14.37	18,036	24.32	24,236	32.69
2558	142,136	14,778	14.61	26,088	25.80	35,344	34.95
2559	146,969	17,866	14.52	32,214	26.17	43,525	35.36
2560	135,717	17,479	14.90	31,131	26.54	36,939*	31.49*
2561	109,975	15,243	15.62	21,384*	21.91*		
2562	140,873	10,838*	7.49*				

*หมายเหตุ ข้อมูลการกระทำผิดสามารถคำนวณได้เฉพาะผู้ต้องขังรายที่มีบัตรประชาชน
ที่มา: Recidivism Statistics Database, กรมราชทัณฑ์, ข้อมูล ณ วันที่ 22 มกราคม 2563

ระบบการติดตามและสงเคราะห์ผู้พ้นโทษของประเทศไทยในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดทางด้านกฎหมายที่ไม่สามารถติดตามผู้พ้นโทษได้ครบทุกรายทำให้ขาดข้อมูลที่สนับสนุนการดำเนินการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง รวมทั้งขาดระบบที่เป็นมาตรฐานในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องกับกรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติโดยทั้ง 2 หน่วยงานมีการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ร่วมกัน ทั้งในประเด็นอัตราการกระทำผิดซ้ำ ร้อยละของผู้ถูกคุมความประพฤติที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ จำนวนผู้พ้นโทษที่สามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมได้ และยังมีระบบ CARE Support ที่ใช้ในการดำเนินการติดตามผู้พ้นโทษโดยเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังมีระบบการติดตามของกรมคุมประพฤติซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตั้งแต่กระบวนการสืบเสาะควบคุม และสอดคล้องผู้ถูกคุมประพฤติ แต่เมื่อพ้นเงื่อนไขคุมประพฤติแล้วเจ้าหน้าที่หรือชุมชนก็ไม่มีอำนาจเข้าไปบริหารจัดการหรือดูแลได้อย่างต่อเนื่อง จากปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการติดตามและสงเคราะห์หลังปล่อยที่กล่าวมา ทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ เพื่อนำไปสู่การสร้างกระบวนการและเครื่องมือการติดตามและช่วยเหลือสงเคราะห์ที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตเมื่อได้รับการปล่อยตัว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ จำแนกตามอายุขณะได้รับการปล่อยตัว สถานภาพล่าสุดหลังจากได้รับการปล่อยตัว ระยะเวลาการถูกควบคุมตัวในเรือนจำ ระยะเวลาการถูกคุมความประพฤติ และฐานความผิดครั้งล่าสุด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการกระทำผิดซ้ำ ตามคำนิยามของประเทศอังกฤษ หมายถึง บุคคลที่มีพฤติกรรมการกระทำผิดที่ต้องโทษจำคุกและได้รับการปล่อยตัวออกมาจากเรือนจำ โดยมีการติดตามพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดนับตั้งแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัวออกมาจากเรือนจำ หรือวันที่ศาลพิพากษาให้ใช้วิธีการลงโทษแบบไม่ใช่เรือนจำ นอกจากนี้ยังหมายถึงบุคคลที่มีพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำครอบคลุมทั้งบุคคลที่เคยถูกจับกุม เคยถูกสั่งฟ้อง และเคยถูกพิพากษาให้ต้องโทษ (Andersen, 2014) ซึ่งประเทศในกลุ่ม EU ได้ให้ความสำคัญกับคำว่าผู้ต้องขัง ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงสุด (High-Risk Group) ที่มีโอกาสจะกระทำผิดซ้ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ (Dunkel, 2016) สำหรับประเทศไทยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาจัดสถานภาพผู้เคยต้องโทษมาก่อนออกเป็น 3 ระดับ คือ เคยถูกจับกุม เคยถูกฟ้องร้อง หรือเคยถูกต้องโทษ เพื่อนำไปวิเคราะห์แนวโน้มการกระทำผิดในอนาคตเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำเป็นรายกรณี

หลักเกณฑ์ และเงื่อนไข การปล่อยตัวผู้กระทำผิด มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการปล่อยตัว ซึ่งมี 3 รูปแบบ คือ (1) การปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาศาล (2) การปล่อยตัว

ผู้กระทำผิดแบบมีเงื่อนไข และ (3) การปล่อยตัวตามเงื่อนไขของกรมคุมประพฤติ หากเป็นการปล่อยตัวเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวจะได้รับใบรับรองการพ้นโทษและมีสถานะเป็นประชาชนทั่วไป ซึ่งถือเป็นการสิ้นสุดบทบาทหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ส่วนการปล่อยตัวตามเงื่อนไขของกรมคุมประพฤติ เป็นมาตรการปฏิบัติต่อจำเลยที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาระยะเวลาหนึ่ง และได้รับโอกาสการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก นักโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจะต้องถูกคุมความประพฤติซึ่งเป็นวิธีการลงโทษที่เน้นการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเป็นหลัก โดยนำทรัพยากรในชุมชนเข้ามาช่วยเหลือเรียกว่า งานกิจการชุมชนมาใช้ (กรมคุมประพฤติ, ม.ป.ป., หน้า 7, 8) เพื่อมุ่งหวังให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดีและกลับคืนสู่ชุมชนอย่างมีคุณค่า เมื่อทั้งสองกรณีสิ้นสุดกระบวนการลงโทษและเปลี่ยนสถานะจากผู้ต้องโทษเป็นประชาชนทั่วไปแล้ว เจ้าหน้าที่จะมีการสอบถามความยินยอมเพื่อกำหนดการติดตามหลังพ้นโทษ หากผู้พ้นโทษยินยอมให้มีการติดตามเจ้าหน้าที่จะลงข้อมูลในระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของกองแผน เพื่อเข้าสู่กระบวนการติดตามและช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษ ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE Center) และระบบติดตามผู้พ้นโทษ (CARE Support) ที่ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้พ้นโทษต่อไป (กองพัฒนาพฤตินิสัย, 2562)

ปัจจัยความเสี่ยงที่ทำให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสกระทำผิดซ้ำ ประกอบด้วย (1) การไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง (Homelessness) การมีที่อยู่อาศัยที่แน่นอนของผู้พ้นโทษมีความสำคัญเพราะแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทั้งทางด้านสังคมและสภาพจิตใจ และนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพ (Lee, Tyler and Wright, 2010; Shaw, 2004) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พ้นโทษที่เป็นคนไร้บ้านมีโอกาสสูงที่จะถูกคนในชุมชนตีตราทำให้ผู้พ้นโทษเกิดภาวะเครียด มีอาการซึมเศร้า หันไปใช้สารเสพติดซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำ (Tsai and Resenheck, 2012) สาเหตุที่มีการย้ายที่อยู่บ่อยครั้งของผู้พ้นโทษเนื่องจากต้องการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในครอบครัวจึงไปอาศัยอยู่กับกลุ่มเพื่อนหรือคนใกล้ชิด ซึ่งงานวิจัยพบว่าคนกลุ่มนี้มีโอกาสสูงที่จะกลับมากระทำผิดซ้ำ (La Vigne and Parthasarathy, 2005) สำหรับประเทศไทยรัฐบาลได้มีการสนับสนุนช่วยเหลือให้แก่ผู้ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งได้มีที่อยู่อาศัยโดยการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนไร้บ้าน จำนวน 3 แห่ง (เชียงใหม่ ขอนแก่น และกรุงเทพฯ-ปทุมธานี) ภายในศูนย์ฯ มีกิจกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพรวมถึงส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มคนไร้บ้านให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้ (ไทยโพสต์ออนไลน์, 2562) (2) พฤติกรรมการใช้สารเสพติดหลังถูกปล่อยตัว การใช้สารเสพติดของผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่จะมีผลต่อการวางแผนโปรแกรมการกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนของผู้กระทำผิดโดยเฉพาะการประเมินด้านสุขภาพ (Cooper et al, 2012) มีงานศึกษาพบว่าผู้กระทำผิดที่ถูกปล่อยตัวมีพฤติกรรมการดื่มเหล้าและเสพยาอย่างหนักในช่วงระยะเวลา 1 - 12 เดือนหลังการปล่อยตัว (Larney et al, 2018) และมีผู้พ้นโทษที่มีพฤติกรรมใช้สารเสพติดประมาณ 25 - 50% ในช่วงระยะเวลา 3 - 12 เดือนหลังการปล่อยตัว (Western, 2016)

นอกจากนี้ มีงานวิจัยพบว่าพฤติกรรมการศึกษาเสพติดในเด็กและเยาวชนช่วงหลังจากรับการปล่อยมีผลต่ออาการซึมเศร้าที่เกิดจากการบาดเจ็บทางจิตใจ (Trauma) ได้มากกว่าช่วงระยะการถูกควบคุมตัว (Western and Simes, 2019) (3) การไม่มีงานทำ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้พ้นโทษได้รับการปล่อยตัวกลับเข้าสู่ชุมชน หลายประเทศได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัวด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้ได้รับความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิชาชีพ และมอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร (4) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการกระทำผิดของผู้พ้นโทษ ส่วนใหญ่คือ ลักษณะของสังคมไร้ระเบียบที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะปัญหาเสพติดที่ยังคงมีอยู่ในชุมชน (Chamberlain, 2012) ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเสื่อมโทรม น้ำเน่าเสีย มลพิษทางเดินที่ไม่ได้รับการซ่อมแซม บ้านเรือนที่อยู่ร่วมกันอย่างแออัด รวมไปถึงหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีการจำหน่ายยาเสพติด (Chamberlain and Wallace, 2016) (5) ปัจจัยด้านสุขอนามัย พบว่าเมื่อผู้พ้นโทษเมื่อกลับไปอยู่บ้านส่วนใหญ่ยังคงมีอาการติดสารเสพติดส่งผลต่อสุขอนามัยรวมถึงโอกาสในการใช้ความรุนแรงต่อครอบครัวอีกด้วย (Western et al., 2015; Visher and Courtney, 2006) นอกจากนี้ปัญหาการเข้าไม่ถึงบริการด้านสุขภาพของผู้พ้นโทษ เช่น การไม่มีหลักประกันสุขภาพ ไม่มีระบบการเชื่อมต่อประวัติการรักษาอย่างประชาชนทั่วไป ทำให้เกิดความยากลำบากเมื่อเข้ารับบริการด้านสาธารณสุข (Rich et al., 2014)

กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้พ้นโทษในชุมชน

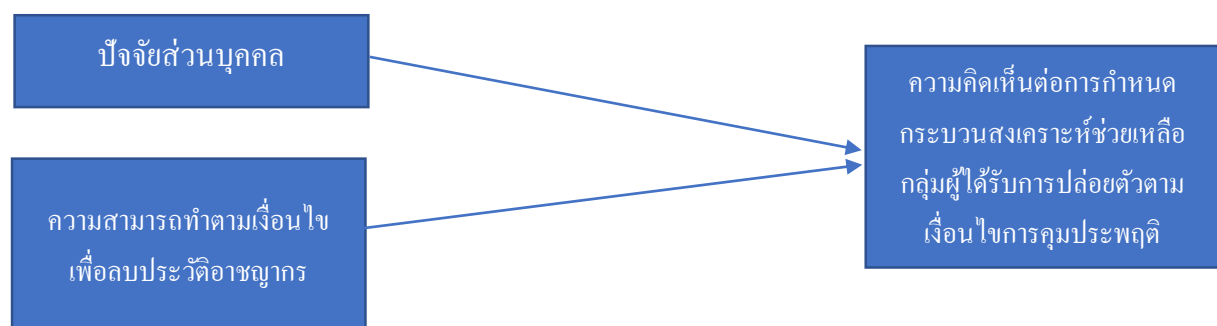
แนวคิดการแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิด “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” คือการอำนวยความสะดวกที่ต้องการทำให้ทุกฝ่ายซึ่งได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมได้กลับคืนสู่สภาพสังคมเดิม เป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ, 2545) ในที่นี้คือการสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้พ้นโทษที่กำลังกลับคืนสู่ชุมชนกับสมาชิกในชุมชนซึ่งบางคนอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิดดังกล่าว นอกจากนี้ การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ยังสอดคล้องกับแนวคิดยุติธรรมชุมชน ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การเสริมพลัง และการพัฒนา เมื่อผู้คนได้มีโอกาสมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน การสร้างสัมพันธภาพระหว่างกัน เป็นการป้องกันและลดการเกิดอาชญากรรมโดยการสร้างเสริมความเป็นหุ้นส่วนร่วมกับชุมชน (ดล บุนนาค, 2552 อ้างถึงใน ยศพนต์ สุธรรม, 2561 หน้า 13) ดังนั้นนโยบายหลักของยุติธรรมชุมชนจึงมุ่งการแก้ปัญหาเชิงรุก การป้องกัน ควบคุม และลดการเกิดอาชญากรรม รวมทั้งการเยียวยาความเสียหายจากอาชญากรรมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่คนในชุมชน และยังเป็นการให้โอกาสผู้พ้นโทษได้กลับมาใช้ชีวิตร่วมกับสังคมอย่างปกติสุข

การลดประวัติดังอาชญากรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้หยิบยกประเด็นการลดประวัติดังอาชญากรรมขึ้นมาเป็นเงื่อนไขหนึ่งซึ่งจะนำไปใช้ในการสร้างเงื่อนไขเพื่อเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้พ้นโทษในการวางแผนการดำเนินชีวิตที่ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ พบว่าถึงแม้ผู้ต้องโทษจะพ้นระยะเวลาการต้องโทษไปแล้วแต่ผู้พ้นโทษที่เป็นผู้ใหญ่ยังคงมีประวัติดังอาชญากรรม

ติดตัวอยู่ตลอดเวลาซึ่งเป็นอุปสรรคหนึ่งต่อการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะการหางานทำที่มั่นคง การได้รับสวัสดิการต่าง ๆ เทียบเท่าบุคคลทั่วไป รวมไปถึงการถูกตีตราในสังคม สำหรับการลบบประวัติอาชญากรรมในประเทศไทย กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ให้เป็นความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยกองทะเบียนประวัติอาชญากร ทำหน้าที่ในการคัดแยกประเภททะเบียนประวัติอาชญากรออกจากสารบบ หรือฐานข้อมูลประวัติอาชญากร โดยมีหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 12 ข้อ อย่างเช่น มีหลักฐานชัดเจนว่าเสียชีวิต ผู้เสียหายถอนคำร้อง ถอนฟ้อง หรือยอมความกัน คดีที่ย้ายการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ศาลสั่งยกฟ้องหรือไม่ประทับรับฟ้อง เป็นต้น ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมผู้พ้นโทษที่มีความผิดชัดเจนหรือเป็นนักโทษเด็ดขาด ทำให้เสียโอกาสในการที่จะใช้ชีวิตเพื่อประกอบอาชีพสุจริตอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นพ้นโทษมาหลายสิบปีและไม่เคยมีประวัติการกระทำผิดซ้ำแล้วก็ตาม (กรุงเทพมหานครออนไลน์, 2558) หลายประเทศได้มีกำหนดเงื่อนไขการลบบประวัติอาชญากรรมไว้ในความผิดบางประเภทอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา ในรัฐมิชิแกนได้มีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อทำการลบบประวัติอาชญากรรมของผู้พ้นโทษ โดยมีการลบบประวัติอาชญากรอย่างอัตโนมัติหลังจากพ้นโทษไปแล้ว 10 ปี และสำหรับความผิดหุโทษหลังจากพ้นโทษไปแล้ว 7 ปี อนุญาตให้ลบบประวัติอาชญากรรมสำหรับความผิดเกี่ยวกับกัญชา ถ้าการกระทำความผิดนั้นไม่ก่อให้เกิดอาชญากรรม อนุญาตให้ลบบประวัติอาชญากรส่วนใหญ่เป็นความผิดทางจราจร ยกเว้นความผิดที่เกิดขึ้นในขณะที่มึนเมา (Jackson and Gray, 2019) ประเทศสิงคโปร์ จะมีการพิจารณาลบบประวัติอาชญากรคือ ต้องไม่มีการกระทำความผิดติดต่อกันเป็นระยะเวลา 5 ปี ซึ่งนับจากวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ต้องไม่ใช่ฐานความผิดร้ายแรง ไม่เป็นฐานความผิดที่จำคุกนานกว่า 3 เดือนหรือว่าปรับเกินกว่า 2,000 เหรียญสหรัฐ (Singapore Legal Advice, 2019)

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติแตกต่างกัน จำแนกตามอายุขณะได้รับการปล่อยตัว สถานภาพ

ล่าสุดหลังจากได้รับการปล่อยตัว ระยะเวลาการถูกควบคุมตัวในเรือนจำ ระยะเวลาการถูกคุมความประพฤติ และฐานความผิดครั้งล่าสุด

2. ความสามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติอาชญากรสามารถทำนายความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ โดยเงื่อนไขดังกล่าว ประกอบด้วย การประกอบอาชีพ และการมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งซึ่งสอดคล้องกับ Lee, Tyler and Wright (2010) และ Shaw (2004) ที่กล่าวว่า การมีงานทำและการประกอบอาชีพที่มั่นคงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะให้ผู้พ้นโทษไม่กระทำผิดซ้ำ รวมไปถึงเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ คล บุนนาค (2552) ที่กล่าวว่า การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างคนในชุมชนเป็นการป้องกันและลดการเกิดอาชญากรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไขอยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติ จำนวน 652 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) แบ่งกลุ่มเป้าหมายตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการขอรับความช่วยเหลือและการสงเคราะห์หลังปล่อย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และวัตถุประสงค์ ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.90 จากนั้นนำผลการพิจารณาความคิดเห็นของข้อคำถามในแต่ละข้อมาปรับปรุงแก้ไข

(2) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

(3) การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามทั้ง 30 ชุดหาค่าความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) สำหรับชุดคำถามสำหรับผู้ต้องขังที่กำลังพ้นโทษและผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.75

(4) การขอรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำแบบฟอร์มเพื่อขอหนังสือรับรองการทำวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ สังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้รับหนังสืออนุญาตให้ทำการเก็บข้อมูล หมายเลข IRB-COA63.021 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2563

แบบสอบถามประกอบไปด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 รูปแบบการติดตามหลังพ้นโทษ ส่วนที่ 3 ความสามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติดำเนินการและส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ โดยผู้วิจัยได้นำหลักการของ Likert scale มาจำแนกระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ สำหรับแบบสอบถามในส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ประกอบด้วย เห็นความสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด เห็นความสำคัญอยู่ในระดับน้อย เห็นความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง เห็นความสำคัญอยู่ในระดับมาก เห็นความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนของเกณฑ์การแปลความหมายความคาดหวังและความต้องการในการติดตามและการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ แบ่งเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย มาก ปานกลาง น้อย

3. การเก็บข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือจากผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไขอยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติ ในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดจำนวน 652 คน เพื่อสอบถามความต้องการ การขอรับความช่วยเหลือและการสงเคราะห์หลังปล่อย หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล รูปแบบการติดตามหลังพ้นโทษ ความสามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติดำเนินการ และความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ

One-way ANOVA ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรข้อมูลทั่วไป รูปแบบการติดตามหลังพ้นโทษ และระดับความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) ใช้สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรความสามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติดำเนินการและความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไขในความดูแลของกรมคุมประพฤติพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 73.6 มีอายุ 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 38 สถานภาพล่าสุดหลังจากได้รับการปล่อยตัวส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ต้องโทษในเรือนจำและได้รับการปล่อยตัวแบบมี

เงื่อนไข (พักการลงโทษ) คิดเป็นร้อยละ 43.2 ระยะเวลาของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไขอยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติ ส่วนใหญ่ถูกควบคุมตัวในเรือนจำเป็นเวลา 2 - 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.1 ในส่วนของระยะเวลาการถูกคุมความประพฤตินั้นส่วนใหญ่ถูกคุมความประพฤติเป็นเวลาน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.3 ฐานความผิดของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไขอยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติส่วนใหญ่เป็นฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 71.6 ในส่วนของรูปแบบการติดตามหลังพ้นโทษนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยินดีที่จะให้เจ้าหน้าที่ที่มีการติดตามเพื่อให้ความช่วยเหลือเมื่อได้รับการปล่อยตัว คิดเป็นร้อยละ 77.4 และระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการติดตามของเจ้าหน้าที่หลังจากพ้นโทษคือ 6 เดือน ถึง 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.7

2. ความสามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติดำเนินการ

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติดำเนินการ

(n= 652)

การกำหนดเงื่อนไข	ทำได้ แน่นอน	จะ พยายาม ทำให้ได้	ไม่ แน่ใจ	ไม่ สนใจที่จะ ทำ	ไม่ สามารถ ทำได้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความสามารถ
1. จะไม่เกิดการกระทำผิด ครั้งใหม่หลังจากปล่อยตัว เป็นระยะเวลา 5 ปี ต่อเนื่อง	492 (77.5)	116 (18.3)	18 (2.8)	6 (0.9)	3 (0.5)	4.71	0.61	มาก
2. ท่านสามารถมีอาชีพที่ มั่นคงหลังพ้นโทษไปแล้ว	438 (68.5)	149 (23.3)	47 (7.4)	2 (0.3)	3 (0.5)	4.59	0.68	มาก
3. ท่านจะมีที่อยู่อาศัยเป็น หลักแหล่ง	546 (85.4)	68 (10.6)	19 (3.0)	2 (0.3)	4 (0.6)	4.80	0.56	มาก
4. ท่านยอมรับผลการ ประเมินการทำงานของ หน่วยงาน	503 (78.8)	110 (17.2)	16 (2.56)	6 (0.9)	3 (0.5)	4.73	0.60	มาก
5. ท่านเต็มใจเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน/ กิจกรรมสาธารณะ	472 (74.0)	119 (18.7)	34 (5.3)	3 (0.5)	10 (1.6)	4.63	0.75	มาก
						4.69	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับความสามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.69$) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ($\bar{X} = 4.80$)

สอดคล้องกับงานศึกษาของ Lee, Tyler and Wright (2010) และ Shaw (2004) ซึ่งพบว่าการมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งจะนำไปสู่ชีวิตที่มีคุณภาพ รองลงมาคือ ขอมรับผลการประเมินการทำงานของหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.73$) สอดคล้องกับ ธวัชชัย ชัยวัฒน์ (2561) ซึ่งมองว่าการที่ผู้พ้นโทษสามารถขอมรับผลการประเมินจากหน่วยงานได้คือจุดเริ่มต้นในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมั่นใจว่าจะไม่เกิดการกระทำผิดครั้งใหม่หลังจากปล่อยตัวเป็นระยะเวลา 5 ปี ต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.71$) ซึ่งสอดคล้องกับประเทศสิงคโปร์ ที่จะมีการพิจารณาปล่อยตัวอาชญากร หากไม่มีการกระทำความผิดติดต่อกันเป็นระยะเวลา 5 ปี (Singapore Legal Advice, 2019) โดยเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อข้างต้นจะนำไปสู่แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อลดประวัติดังกล่าวได้

3. ความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการช่วยเหลือกลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการช่วยเหลือ

(n= 652)								
กระบวนการสงเคราะห์	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
1. ให้มีการลาเยี่ยมบ้าน ก่อนปล่อยเพื่อออกไป สมัครงาน (กรณีเรือนจำ)	316 (55.6)	152 (26.8)	56 (8.6)	11 (1.9)	33 (5.8)	4.24	1.09	มาก
2. ให้ผู้ประกอบการเข้า ไปรับสมัครงานใน เรือนจำ/ สำนักงานคุม ประพฤติ	413 (66.8)	147 (23.8)	45 (7.3)	7 (1.1)	6 (1.0)	4.54	0.76	มาก
3. ไม่ควรจำกัดสิทธิการ สมัครเข้าทำงานของผู้พ้น โทษในงานบางประเภท	454 (73.5)	127 (20.6)	24 (3.9)	6 (1.0)	7 (1.1)	4.64	0.71	มาก
4. ควรมีการออก ใบรับรองทักษะฝีมือ แรงงาน/ ใบประกอบ วิชาชีพ	466 (75.5)	128 (20.7)	16 (2.6)	4 (0.6)	3 (0.5)	4.07	0.60	มาก
						4.55	0.58	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือของผู้ได้รับการปล่อยตัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.55$) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ไม่ควรจำกัดสิทธิการสมัครเข้าทำงานของผู้พ้นโทษในงานบางประเภท ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือ ให้ผู้ประกอบการเข้าไปปรับสมัครงานในเรือนจำ/ สำนักงานคุมประพฤติ ($\bar{X} = 4.54$) และให้มีการลาเยี่ยมบ้านก่อนปล่อยเพื่อออกไปสมัครงาน (กรณีเรือนจำ) ($\bar{X} = 4.55$) ตามลำดับ จะเห็นว่าการมีอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนความมั่นคงของชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดซ้ำเพราะหากผู้ได้รับการปล่อยตัวไม่มีอาชีพแล้วการกระทำผิดซ้ำก็อาจจะกลับมาเกิดขึ้นอีกได้

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ความสามารถในการทำตามเงื่อนไข เพื่อจะได้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างที่มีผลต่อความคิดเห็นของการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ โดยสถิติที่นำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าว ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปรตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป (F-test) การวิเคราะห์การถดถอย (Regression) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ไว้ที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้มีดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุขณะได้รับการปล่อยตัว สถานภาพล่าสุดหลังจากได้รับการปล่อยตัว ระยะเวลาการถูกควบคุมตัวในเรือนจำ ระยะเวลาการถูกคุมความประพฤติ และฐานความผิดครั้งล่าสุด ที่มีต่อความคิดเห็นของการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ

(n=669)

ข้อมูล	ความคิดเห็นของการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ		
	F	p-value	สรุปผลการทดสอบ
1. อายุขณะได้รับการปล่อยตัว	1.759*	.046	แตกต่าง
2. สถานภาพล่าสุดหลังจากได้รับการปล่อยตัว	.993	.456	ไม่แตกต่าง
3. ระยะเวลาการถูกควบคุมตัวในเรือนจำ	2.248**	.009	แตกต่าง
4. ระยะเวลาการถูกคุมความประพฤติ	.944	.507	ไม่แตกต่าง
5. ฐานความผิดครั้งล่าสุด	.855	.602	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่ากลุ่มผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไขอยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นหมายความว่าอายุขณะได้รับการปล่อยตัว ระยะเวลาการถูกควบคุมตัวในเรือนจำ มีผลต่อความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพล่าสุดหลังจากได้รับการปล่อยตัว ระยะเวลาการถูกคุมความประพฤติ และฐานความผิดที่ได้กระทำครั้งล่าสุดต่างก็มีระดับความคิดเห็นของการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นหมายความว่าสถานภาพล่าสุดหลังจากได้รับการปล่อยตัว ระยะเวลาการถูกคุมความประพฤติ และฐานความผิดที่ได้กระทำครั้งล่าสุด ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์ความสามารถในการทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติอาชญากรกับความคิดเห็นของการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือ

(n=669)

a	b	SE _b	β	t	p
3.521	0.260	0.032	0.322	8.027	0.000*
R ² ที่ปรับแล้ว =		0.104			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ความสามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติอาชญากรมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นต่อการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ และสามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์ในการคาดคะเนความคิดเห็นของการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งประสิทธิภาพของการพยากรณ์มีค่าเท่ากับร้อยละ 10.4 นั่นคือ ถ้าทราบค่าของความสามารถในการทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติอาชญากรจะสามารถอธิบายความแปรปรวนต่อความคิดเห็นของการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ร้อยละ 10.4 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่สามารถทำตามเงื่อนไขเพื่อลดประวัติอาชญากรมีแนวโน้มที่จะรับการช่วยเหลือสงเคราะห์เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.4 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับประเทศสิงคโปร์ ที่มีการตั้งเงื่อนไขไว้ว่าหากผู้พ้นโทษไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเนื่องกัน 5 ปี จะพิจารณาในการลดประวัติอาชญากร ซึ่งสิงคโปร์ค่อนข้างให้ความสำคัญกับการลดประวัติอาชญากร โดยปัจจุบันได้มีการพิจารณาการปรับแบบฟอร์มการสมัครงานไม่ให้มีการกรอกประวัติคดีอาชญากรรม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสในการสมัครได้เท่าเทียมกับคนทั่วไป

(Singapore Legal Advice, 2019) ซึ่งความสามารถในการทำตามเงื่อนไขของกลุ่มตัวอย่างอาจเป็นหลักเกณฑ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้พ้นโทษในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายการกำหนดกระบวนการสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มผู้ได้รับการปล่อยตัวตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ เมื่อวิเคราะห์และพิจารณาผลการวิจัยจากแบบสอบถามแล้ว สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากการดำเนินงานด้านการติดตามและสงเคราะห์ผู้พ้นโทษในปัจจุบัน พบว่า ยังมีข้อจำกัดทางกฎหมายที่กำหนดให้การติดตามสามารถทำได้เฉพาะผู้ที่ยินยอมให้มีการเปิดเผยข้อมูลเท่านั้น ทำให้การดำเนินงานไม่สามารถบรรลุตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ได้
2. จากข้อจำกัดการวิจัยที่อาจไม่ได้คำนึงถึงการออกแบบกระบวนการที่สามารถตอบโจทย์ผู้พ้นโทษในทุกกลุ่ม เห็นว่าการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะประเภท เช่น ผู้หญิง เด็กและเยาวชน เพศทางเลือก หรือกระบวนการที่ดูแลกลุ่มผู้พ้นโทษแยกตามประเภทคดี ซึ่งอาจได้ข้อค้นพบเพื่อนำมาปรับกระบวนการติดตามสงเคราะห์ให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมความต้องการของผู้พ้นโทษในแต่ละสถานะทางสังคมมากขึ้น
3. จัดทำโครงการเพื่อสำรวจคุณสมบัติอันพึงประสงค์ร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานเครือข่ายที่นายจ้างต้องการตามลักษณะงาน รวมถึงการออกแบบ Online Application สำหรับการสมัครงานและการสมัครเรียนที่เข้าถึงง่ายทั้งในส่วนผู้ให้บริการและผู้ประกอบการ
4. สำหรับการต่อยอดการทำงานวิจัยชิ้นนี้ในระยะต่อไป ควรนำผลการวิจัยที่ได้และข้อเสนอแนะในเรื่องการปรับปรุงหลักเกณฑ์และกระบวนการติดตามและสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้พ้นโทษไปทดลองในพื้นที่นำร่องหรือขยายผลไปยังพื้นที่สำคัญในแต่ละภูมิภาคและติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ

รายการอ้างอิง

- กรมคุมประพฤติ. (ม.ป.ป). *ภารกิจกรมคุมประพฤติ*. วันที่ค้นข้อมูล 18 พฤศจิกายน 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.probatation.go.th/contentdl.php?id=424>
- กลุ่มงานนโยบายและแผน กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์. (2562). *แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2563 - 2565*. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์.
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2558). *ปรับเงื่อนไขขออาชญากร ลดอุปสรรค “คนมีประวัติ” กลับตัว*. วันที่ค้นข้อมูล 15 พฤศจิกายน 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/642325>

- กองพัฒนาพฤตินิสัย. (2562). แผนรองรับการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวปี พ.ศ. 2562. วันที่ค้นข้อมูล 15 พฤศจิกายน 2562, เข้าถึงได้จาก http://www.correct.go.th/pti/?page_id=1354
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ. (2545). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ดล นุนนาค. (2552). ยุติธรรมทางเลือกกับการเข้าถึงความยุติธรรมในสังคมไทย. ใน การประชุมกลุ่มย่อย “กระบวนการยุติธรรม : การมีส่วนร่วมทางเลือกและการเข้าถึง”. การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 7. นนทบุรี : ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี.
- ไทยโพสต์ออนไลน์. (2562). สร้างศูนย์ฟื้นฟูฯ คนไร้บ้านแห่งที่ 3 ที่ปทุมธานีเป็นแหล่งพักพิง - สร้างชีวิตใหม่ เผยผลสำรวจพบคนไร้บ้านทั่วประเทศ 2,669 คน. วันที่ค้นข้อมูล 15 พฤศจิกายน 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/47064>
- ธวัชชัย ชัยวัฒน์. (2561). มาตรการเชิงรุกในงานราชทัณฑ์: ศึกษาเฉพาะกรณีจุดเริ่มต้นงานราชทัณฑ์ ตำบลขยายผลสู่การบูรณาการติดตามช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ. วันที่ค้นข้อมูล 25 พฤศจิกายน 2562, เข้าถึงได้จาก www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF > รวม
- ยศพนธ์ สุธรรม. (2561). รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางละโว้. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- Andersen, S. N., & Skardhamar, T. (2014). *Pick a number: Mapping recidivism measures and their consequences*. Oslo: Statistics Norway Discussion Papers.
- Chamberlain, A. W. (2012). Offender rehabilitation: Examining Changes in inmate treatment characteristics, program participation, and institutional behavior. *Justice Quarterly*, 29(2), 183-228.
- Chamberlain, A. W., & Wallace, D. (2016). Mass Reentry, Neighborhood Context and Recidivism: Examining How the Distribution of Parolees Within and Across Neighborhoods Impacts Recidivism. *Justice Quarterly*, 33(5), 912-941.
- Cooper, J. A., Fox, A. M., & Rodriguez, N. (2012). Race, structural disadvantage, and illicit drug use among arrestees. *Crim. Justice Policy Rev*, 23(1), 18-39.
- Dunkel, F. (2016). The rise and fall of prison population rates in Europe. *Newsletter of the European Society of criminology*, 1(15), unpagued.

- Hamilton, L., & Belenko, S. (2019). Substance use Disorder Treatment in the Reentry Environment. *Criminal Justice and Behavior*, 46(9), 1295-1301.
- Jackson, A., & Gray, K. (2019). *Bills to expand criminal record expungement pass Michigan House Detroit Free Press*. Retrieved November 5, 2019, from <https://www.freep.com/story/news/local/Michigan/2019/11/05/criminal-record-expungement-michigan-house-approvesbills/4167338002/>
- La Vigne, N., & Parthasarathy, B. (2005). *Returning home Illinois policy brief: Prisoner reentry and residential mobility*. Washington, DC: Urban Institute.
- Larney, S., Stove, M., & Kinner, S.A. (2018). Substance use after release from prison. In Kinner, S. A., Rich, J. D. (Eds.), *Drug use in Prisoners: Epidemiology, Implications, and Policy Responses*. (pp. 85-98). New York: Oxford University Press.
- Lee, B. A., Tyler, K. A., & Wright, J. F. (2010). The new homelessness revisited. *Annual Review of Sociology*, 36(1), 501-521.
- Rich J. D., Chandler, R., Williams, B. A., Dumont, D., Wang, E. A., Taxman, F. S., Allen, S. A., Clarke, J. G., Greifinger, R. B., Wilderman, C., Osher, F. C., Rosenerg, S., Haney, C., Mauer, M., & Western, B., (2014). How health care reform can transform the health of criminal justice-involved individuals. *Health Aff*, 33(3), 462-467.
- Shaw, M. (2004). Housing and public health. *Annual Reviews of Public Health*, 25, 397-418.
- Singapore Legal Advice. (2019). *Criminal Records in Singapore*. Retrieved November 5, 2019, from <https://singaporelegaladvice.com/>
- Tsai, J., & Resenheck, R. A. (2012). Incarceration among chronically homeless adults: Clinical correlates and outcomes. *Journal of Forensic Psychology Practice*, 12(4), 307-324.
- Visher, C. A., & Courtney, S. M. E. (2006). *Cleveland's Prisoners' Experiences Returning Home*. Wachington, D.C.: Urban Institute.
- Western, B. (2015). Lifetimes of violence in a sample of released prisoners. RSF: Russell Sage Found. *J. Soc. Sci*, 1(2), 14-30.
- Western, B., Simes. J. T. (2019). Drug use in the year after prison. *Social Science & Medicine*, 235, 1-7.